

„Przyjaciele Zippiego”

– *refleksje i doświadczenia związane z realizacją III edycji międzynarodowego programu promocji zdrowia emocjonalnego małego dziecka*

Dorota Kamińska

*Skoro możemy nauczyć małe dzieci,
jak radzić sobie z problemami,
to powinny one umieć lepiej pokonywać
problemy i kryzysy w okresie dorastania
i w dorosłym życiu.*

Paul Rubenstein
Przewodniczący międzynarodowej organizacji
charytatywnej
„Partnership for Children”

W numerze 2/3 (6) 2007 „Meritum” poświęconym Europejskim Projektom Edukacyjnym na Mazowszu przedstawiłam szczegółową charakterystykę programu „Przyjaciele Zippiego” (osoby, które dotychczas nie zapoznały się jeszcze z tym materiałem, zachęcam do lektury). Nie sposób jest jednak pisać jedynie o refleksjach związanych z jego realizacją, nie odwołując się do najistotniejszych informacji dotyczących samego programu.

„Przyjaciele Zippiego” to program angielskiej organizacji charytatywnej „Partnership for Children”, mający na celu promowanie zdrowia emocjonalnego dzieci w wieku 5–7 lat. Głównym koordynatorem programu na terenie Polski jest Centrum Metodyczne Pomocy Psychologiczno-Pedagogicznej (Pracownia Promocji Zdrowia). Podstawowym założeniem programu jest wyposażenie małych dzieci w umiejętność radzenia sobie z trudnościami dnia codziennego, po to aby w okresie dorastania i dorosłym życiu mogły lepiej radzić sobie z problemami i kryzysami, na jakie mogą napotykać. Celem programu jest kształtowanie i rozwijanie umiejętności psychospołecznych małego dziecka, tj. doskonalenie relacji dziecka z innymi ludźmi, uczenie różnorodnych sposobów radzenia sobie z trudnościami i wykorzystywania nabytych umiejętności w codziennym życiu.

Dzięki współpracy MSCDN z CMPPP, od września 2006 roku program trafił o przedszkoli oraz oddziałów zerowych i klas I szkół podstawowych na terenie województwa mazowieckiego. Realizacji programu towarzyszą ciekawe inicjatywy, m.in. cykl konferencji nt. „W trosce o zdrowie emocjonalne małego dziecka”, zorganizowanych przez ciechanowski wydział MSCDN, konkursy plastyczne, muzyczne i recytatorskie dla dzieci uczestniczących w programie („Mój przyjaciel Zippi”, „Śpiewaj razem z Zippim”, „Wyliczanki-rymowanki z patyczakiem Zippim”).

Obecnie dobiega końca realizacja III edycji programu „Przyjaciele Zippiego”. Dzięki ciechanowskiemu wydziałowi MSCDN program trafił dotychczas do 24 placówek, w tym 13 przedszkoli i 11 szkół podstawowych z terenu powiatów: ciechanowskiego, pułtuskiego, płońskiego i mławskiego. Łącznie przeszkolonych zostało 64 nauczycieli wychowania przedszkolnego i kształcenia zintegrowanego, którzy wdrożyli program w pracy ze swoimi wychowankami. W sumie, w trakcie trwania trzech edycji, programem objęto już ponad 800 dzieci w wieku 5–7 lat.

Jakie refleksje i doświadczenia towarzyszą dziś realizatorom programu, czyli nauczycielom, a przede wszystkim dzieciom i ich rodzicom? Odpowiedź na to pytanie znajdują Państwo w poniższym artykule.

Jako trener programu wielokrotnie miałam możliwość prowadzenia ciekawych i twórczych rozmów z nauczycielami uczestniczącymi w realizacji programu. Sprzyjały temu zarówno wizyty monitorujące w placówkach, jak też spotkania superwizyjne, podczas których wymienialiśmy się spostrzeżeniami dotyczącymi zajęć prowadzonych z dziećmi. Dzięki programowi „Przyjaciele Zippiego” jestem

jeszcze bliżej codziennych radości i sukcesów, jakie towarzyszą realizacji programu, ale również trudności, na jakie nauczyciele napotykają w swojej codziennej pracy z dziećmi. Wspólnie staramy się znajdować najbardziej optymalne rozwiązania zaistniałych problemów.

A co sądzą sami nauczyciele, którzy na co dzień realizują program? Poznajmy ich opinie...

Z doświadczeń Doroty Bieńkowskiej, nauczycielki Samorządowego Przedszkola w Winnicy:

Od 25 lat jestem nauczycielką w Samorządowym Przedszkolu w Winnicy (to mała miejscowość położona niedaleko Pultuska, w kierunku Warszawy). Kocham swoją pracę i nie boję się nowych wyzwań. Takim wydał mi się program „Przyjaciele Zippiego”. Dlatego też bardzo chętnie skorzystałam z propozycji współpracy z MSCDN w Ciechanowie, dzięki której w ciągu ostatnich dwóch lat moi wychowankowie mieli okazję wraz z patyczakiem Zippim (uszytą przez nas szmacianą kukielką) nabywać szereg umiejętności związanych z radzeniem sobie w życiu. Zarówno ja, jak i dzieci, odbyliśmy ciekawą wędrówkę po tajemniczym świecie emocji. Mieliliśmy możliwość poznawania siebie, swoich reakcji w sytuacjach trudnych, zarówno tych codziennych, jak i nadzwyczajnych, takich jak pożegnanie najbliższej osoby, taty Kamilki. Dzięki programowi potrafiłmy pomóc dziewczynce przetrwać te najtrudniejsze dla niej chwile, pogodzić się ze stratą taty i dalej żyć wśród swoich przyjaciół. Wszystkie dzieci uczyły się przy tym empatii, sposobów pomagania innym i proszenia o pomoc. Właśnie ta sytuacja dała możliwość przeniesienia na grunt naszego przedszkola działań wychowawczych z programu „Przyjaciele Zippiego”. Podczas realizacji programu mogłam zauważyć, jak dzieci otwierają się na zaistniałe problemy. Śmiało i czynnie biorą udział w różnorodnych działaniach. Chętnie odgrywają też scenki dramatyczne, podczas których dostrzegałam dojrzałość emocjonalną swoich sześciolatków. Wypowiadając się o Zippim, dzieci bardzo często odwoływały się do sytuacji, jakie mają miejsce w ich domach rodzinnych. Program dostarczył im wielu okazji do ćwiczenia umiejętności wypowiadania się. Oto niektóre z wypowiedzi dzieci:

Ania, lat 6: *Lubię Zippiego, bo z Nim wszystko jest takie łatwe i proste.*

Daniel, lat 6: *Lubię zajęcia z Zippim, bo wtedy wszyscy są grzeczni, nikt się nie bije i nie klóci.*

Dominik, lat 6: *Gdy spotykamy się z Zippim, siadamy w kole, to wydaje mi się, że jest jakieś święto w sali. Jest inaczej niż zawsze.*

Arek, lat 6: *Chciałabym mieć takich przyjaciół jak Zippim. Oni są dobrzy, martwią się o swoich kolegów i Zippiego... Mają dużo ciekawych przygód.*

Dawid, lat 6: *Podobają mi się nasze rozmowy, jak pani się z nami bawi. Nikt się nie wstydzi i każdy mówi same dobre rzeczy.*

Daria, lat 6: *Najśmieszniej było, jak pani, tak na niby się na nas pogniewała, a my próbowaliśmy ją przeprosić. Albo jak mieliśmy powitać nowego kolegę...*

Moim zdaniem zajęcia z patyczakiem Zippim – przyjacielem wszystkich dzieci – to trening, który porządkuje świat dziecięcych przeżyć, uczy radzenia sobie z trudnościami, ale wzbogaca również warsztat pracy samego nauczyciela przedszkola, i co najważniejsze, realizuje ideę wczesnego wspierania rozwoju dziecka. Dzięki temu bliżej nam do Europy i jej sposobów na edukację i wychowanie, gdyż program jest przecież programem międzynarodowym.

Dobra praktyka...

Nauczycielki z Przedszkola nr 2 w Płońsku, Beata Kochańska i Gizela Kamińska chętnie podzieliły się również spostrzeżeniami dotyczącymi własnych doświadczeń z programem:

Program „Przyjaciele Zippiego” realizowaliśmy w grupie dzieci pięcioletnich. Jesteśmy przekonane, że przyniósł on wiele korzyści zarówno nam, jak i naszym wychowankom. Razem z dziećmi poznawaliśmy różne sposoby radzenia sobie z trudnościami oraz walory skutecznej komunikacji, a także zachęcałyśmy dzieci do pomagania innym osobom w ich problemach. Dzięki uczestnictwu w programie dzieci stały się bardziej ufne, otwarte. Potrafią mówić o tym, co czują, bez agresji i złości wyrazić swoją niechęć czy też przygnębienie. Podczas zajęć zachęcałyśmy również dzieci do analizowania własnego zachowania oraz wymyślania nowych rozwiązań, które nie tylko im pomogą w prawidłowych relacjach z rówieśnikami, ale będą także uwzględniały potrzeby ich kolegów.

Program „Przyjaciele Zippiego” pomógł nam niejednokrotnie rozwiązać konflikty zaistniałe w grupie i lepiej zrozumieć dzieci, które tak samo jak my, dorośli, mają wielką potrzebę rozmawiania o uczuciach i problemach. Jednak największą wartością programu jest, naszym zdaniem, to że nawet wstydliwe dzieci zaczęły podczas zajęć z patyczakiem Zippim mówić o swoich emocjach. Nasi wychowankowie z niecierpliwością czekali na każde spotkanie ze swoim przyjacielem. Każde zajęcia z Zippim były dla nich niezwykłą przygodą, podczas której wiele mogły się nauczyć, dowiedzieć się wielu ciekawych rzeczy, a przede wszystkim wspólnie rozwiązywać problemy. Oceniamy ten program bardzo pozytywnie i zachęcamy wszystkich nauczycieli do realizowania go w pracy ze swoimi wychowankami.

Refleksje Małgorzaty Grabowskiej, nauczycielki Miejskiego Przedszkola nr 10 w Ciechanowie:

Dzieci były bardzo zaangażowane w realizację programu „Przyjaciele Zippiego”. Po każdym zajęciu dokonywały ewaluacji własnych sukcesów, zaznaczając na kartach ewaluacji uśmiechniętą buźkę i stonko. Chętnie odtwarzały scenki dotyczące sytuacji konfliktowych, wymyślały ciekawe rozwiązania. Najbardziej jednak dzieciom spodobały się zasady obowiązujące w trakcie zajęć związanych z programem, które stały się regułą życia w naszej przedszkolnej grupie. Program pomógł nam rozwiązywać konflikty w grupie i lepiej rozumieć naszych wychowanków, którzy tak samo jak my, dorośli, mają wielką potrzebę rozmawiania o swoich uczuciach oraz problemach, czego dowodem są opinie rodziców:

Mama Kubby, lat 6: Kuba nauczył się mówić o swoich uczuciach.

Tata Kacpra, lat 6: Kacper zmienił się bardzo po zajęciach z Zippim, potrafi już lepiej radzić sobie ze swoimi emocjami.

O sympatii przedszkolaków dla patyczaka Zippiego świadczą natomiast wypowiedzi samych dzieci:

Oliwia, lat 6: Zippi to mój najlepszy przyjaciel. Bardzo go kocham.

Ania, lat 6: Szkoda, że Zippiego nie ma już z nami, bo bardzo go wszyscy polubiliśmy.

A tak o programie wypowiadają się nauczycielki Marianna Gałka i Krystyna Pstrągowska z Przedszkola Samorządowego w Lutocinie:

Naszym nadrzędnym celem było nauczenie dzieci, jak radzić sobie w trudnych sytuacjach, a tym samym przygotować je do dokonywania właściwych wyborów w dorosłym życiu. Dzieci zawsze chętnie uczestniczyły w spotkaniach z Zippim. Z ochotą wypełniały arkusze podsumowań, stonkom i uśmiechniętym buziakom nie było końca. Na przykładzie bohaterów uczyły się rozpoznawać własne uczucia i rozmawiać o nich. Papierowy ludzik jako „pośrednik” pomagał im wyrażać to, co chciały powiedzieć. Dzieci nie tylko pięknie odtwarzały scenki dotyczące sytuacji konfliktowych, ale również ćwiczyły wymyślanie własnych rozwiązań, które nie krzywdzą innych... i w efekcie wypracowały piękny „kwiat pojednania”. Bardzo smutnym wydarzeniem było jednak dla dzieci odejście Zippiego, który pozostał w ich pamięci i sercach jako wspaniały przyjaciel. Końcowe spotkanie, którego świadkami były dzieci z młodszej grupy przedszkolnej, było wielkim świętowaniem połączonym z wręczaniem koron i dyplomów.

Stwierdzamy, iż nasi podopieczni stali się bardziej otwarci. Nie wstydzą się mówić o swoich problemach. Dzieci zyskały poczucie pewności siebie. Nabyły umiejętności panowania nad negatywnymi emocjami. A poniżej kilka wypowiedzi rodziców: „Julka zaczęła więcej rozmawiać w domu”, „Kasia mniej kłamie”, „Wojtuś był zawsze cichy, a ostatnio zrobił się bardziej otwarty”, „Karol mniej skarży, jest bardziej koleżeński”, „Bartek zaczął pozytywnie wpływać na nas – rodziców – podczas małych sprzeczek”, „Dawid już się nie skarży, że nie ma kolegów w przedszkolu”, „Natalka od jakiegoś czasu nie boi się nowych sytuacji i nie płacze z tego powodu”, „Dominika jest bardziej uważna, przyjacielska i lepiej rozumie potrzeby innych”.

Poniżej opinie dzieci i ich rodziców uchwycone przez nauczycielkę, Beatę Kowalewską, w trakcie realizacji programu „Przyjaciele Zippiego” w Miejskim Przedszkolu nr 4 w Pułtusku:

Krzyś, lat 6: *Bardzo kocham Zippiego, lubię, gdy do nas przychodzi. On jest taki mądry i rozsądny. Lubię się z nim bawić.*

Ola, lat 6: *Zippi z obrazka wcale nie jest ładny, ale nasz w grupie jest piękny i mięciutki, lubię się do niego przytulać.*

Julia, lat 5,5: *Na moich urodzinach Zippi i ja mieliśmy korony. Tęgo dnia byliśmy najważniejsi w grupie.*

Mikołaj, lat 5,5: *Moja mama obiecała mi na urodziny takiego patyczaka, ale prawdziwego.*

Mama 6 letniej Karoliny: *Karolinka pokochała Zippiego. Opowiada o nim jak o kimś bardzo bliskim.*

Mama 5,5-letniego Mikołaja: *Mikołaj stał się spokojniejszy. Sam podejmuje rozmowy na trudne tematy, poszukuje ciekawych rozwiązań. Chciałby mieć własnego patyczaka, myślę, że urodziny to świetna okazja na spełnienie tego marzenia.*

Program „Przyjaciele Zippiego” wywołuje wiele pozytywnych emocji, zarówno wśród samych nauczycieli, jak też dzieci i ich rodziców, o czym mogą świadczyć cytowane powyżej wypowiedzi. Ważne jest jednak, aby to, czego dzieci nauczyły się podczas spotkań z patyczakiem Zippim, było pielęgnowane w ich późniejszym życiu. Temu właśnie służyć powinny działania podejmowane przez nauczycieli kolejnych etapów edukacyjnych, ale również programy z zakresu promocji zdrowia proponowane przez CMPPP (w tym program wychowawczo-profilaktyczny „Strażnicy uśmiechu”).

Więcej informacji na temat programu „Przyjaciele Zippiego” dostępnych jest na stronach internetowych CMPPP (<http://www.cmppp.edu.pl/>), MSCDN (<http://www.ciechanow.mscdn.pl/>) oraz organizacji „Partnership for Children” (<http://www.partnershipforchildren.org.uk/>).

*Autorka jest nauczycielem konsultantem
Mazowieckiego Samorządowego Centrum
Doskonalenia Nauczycieli
Wydział w Ciechanowie,
trenerem programu „Przyjaciele Zippiego”*

Nowelizacja ustawy o systemie oświaty w pigułce

Przekazywanie skół osobom fizycznym lub osobom prawnym Wzmocnienie nadzoru i ograniczenie biurokracji szkolnej

Ustawa ma na celu doprecyzowanie podziału obowiązków między jednostkami samorządu terytorialnego a kuratorami. Wprowadzone zmiany pozwolą kuratorom oświaty skoncentrować się na najważniejszym zadaniu – nadzorze nad jakością kształcenia. Dotyczą one między innymi rezygnacji z opiniowania arkuszy organizacyjnych szkoły przez kuratora oświaty.

Kurator oświaty nie będzie musiał opiniować planów pracy placówek doskonalenia nauczycieli, projektów sieci szkół, połączenia szkół w zespół z wyjątkiem łączenia szkoły podstawowej z gimnazjum. Będzie potrzeba zasięgnięcia opinii kuratora oświaty w przypadku likwidacji szkoły.

Zmienia się skład komisji konkursowej, wybierającej dyrektora szkoły. Po wejściu ustawy w życie w skład komisji będzie mniej liczny. Zasadą będzie, że większość w komisji będą miały organy odpowiedzialne za jakość pracy szkoły, czyli przedstawiciele samorządu i nadzoru pedagogicznego. Zmodyfikowano przepisy dotyczące powoływania na stanowisko dyrektora szkoły osoby niebędącej nauczycielem. Przepis ten jest szczególnie ważny w przypadku szkół artystycznych (wybitny artysta chce podjąć się kierowania szkołą, ale nie ma uprawnień pedagogicznych) lub w przypadku szkoły zawodowej lub technikum (inżynier niebędący nauczycielem). Projekt zakłada, że samorząd będzie mógł powierzyć pełnienie funkcji dyrektora szkoły osobie niebędącej nauczycielem po zasięgnięciu opinii kuratora oświaty. Jest potrzeba wypowiedzenia się kuratora w sytuacji, gdy organ prowadzący podejmuje decyzję o natychmiastowym odwołaniu dyrektora szkoły.

Źródło: www.men.gov.pl